

ЗБЕРЕЖЕМО ПРИРОДУ ДЛЯ МАЙБУТНІХ ПОКОЛІНЬ!

НАЦІОНАЛЬНИЙ ПРИРОДНИЙ ПАРК "ВИЖНИЦЬКИЙ"

№4 (26) жовтень - грудень, 2021 рік

*З Новим роком
та Різдвам Христовим*

Шановні читачі!

Вітаю вас та ваші родини з прийдешніми святами!

Нехай їх магічна чарівність буде в посмішках ваших близьких, урочистих вітаннях, особливій теплоті, яка створює дивовижне відчуття радості, злагоди і щастя. Бажаю, щоб все те, що засмучувало вас, залишилося в минулому, а все хороше знайшло своє продовження в році прийдешньому.

Зичу здоров'я, здійснення всіх бажань і надій, успіхів у ваших справах, щоб кожен день був наповнений благополуччям та мудрістю, яка допоможе подолати всі негаразди.

Нехай в цьому році здійсниться ваша найзаповітніша мрія, всі турботи відсінються, а життя завирує і заграє соковитими фарбами, приголомшливими подіями.

Нехай у ваших домівках завжди панують затишок, душевний спокій, а святковий настрій не покидає вас весь рік!

Достатку в будинок, любові в серця і віри в казкові чудеса!

З повагою,

В.о. директора НПП «Вишницький»
Галина МАРЧУК

Читайте у номері

День зимового сонцестояння - 2021	2
Давнє святилище в Берегометі	2
Земля належить не тільки людству!	3
Подорожуємо взимку безпечно	4
Рекреаційні здобутки за 2021 рік	5
Операція «Ялинка»	5
Сортуємо сміття - рятуємо планету	6
Збережемо енергію - збережемо планету	7
До нас завітав Святий Миколай	8

День зимового сонцестояння-2021

У році є дві важливих дати, пов'язаних із діяльністю Сонця – літнє і зимове сонцестояння. Літнє сонцестояння люди зустрічають 21 червня, а зимове – 21 грудня.

День зимового сонцестояння – це особливий період, який вважався містичним ще нашими предками. Саме в цю подію день є найкоротшим, а ніч найдовшою у році.

День зимового сонцестояння – це день початку зими у північній півкулі Землі та початку літа у південній, тобто якщо жителі Північної частини Землі з цього моменту перебувають на початку астрономічної зими, то для жителів Південної півкулі у цей же період розпочнеться астрономічне літо.

Під час зимового сонцестояння нахил осі обертання Землі у бік Сонця приймає найбільше значення. У Північній півкулі сонце найменший час залишається над горизонтом.

Назва сонцестояння походить від того, що протягом трьох днів висоти сонця у небі практично не змінюються. Починаючи з п'ятниці, сонце поступово підніматиметься над

горизонтом, збільшуючи тривалість світлового дня.

В цей день працівники парку спостерігали за явищем зимового сонцестояння з г. Малий Стіжок. Місце було вибрано не випадково. Як свідчать проведені дослідження гора Малий Стіжок могла слугувати древнім мегалітичним святилищем.

**Науковий співробітник
Валентина ДЖУРИК**

Давнє святилище в Берегометі

Гора Стіжок, точніше Малий Стіжок, височіє на сході від Берегомета в межах «присілка» Заріччя. Формою нагадує стіжок, стіг, копицю сіна, тому й отримала таку назву. (Гори – Стіжки досить рясно представлені на теренах Карпат). Висота гори 782 м н.р.м. Гора домінує над тутешньою місцевістю, її видно звідусіль, особливо з північного сходу. Із вершини відкривається панорама практично на 360°. На північному заході і сході, на першому плані добре проглядається долина р. Міхідри, села Багна, Черешенька, Майдан, Луківці, Косованка, Жадова, Мигово, Мега, Вовчинець та інші, аж до Чернівців. У ясну погоду видно навіть телевежу на г. Цецино у Чернівцях. У південно-західному напрямку гориста лісиста місцевість. Гора манить до себе, це є «Місце Сили», бо розташована на

геологічному розломі. А такі місця мають підвишену енергетику і позитивно впливають на психоемоційний і фізичний стан людей. Таке розташування і особливості Стіжка стало головним критерієм для використання його в туристично-рекреаційній інфраструктурі НПП «Вижницький». Тут облаштовано еколого-пізнавальну стежку. Ще раніше аж на саму вершину прокладена дорога. Місце дуже привабливе і популярне серед мешканців та гостей краю. Люди сюди ідуть та ідуть задля огляду і любування чудових краєвидів, відновлення сил, настрою тощо і не здогадуються про колишнє сакральне-ритуальне значення гори.

Про те, що тут у давнину впродовж століть і тисячоліть було святилище, духовний центр (Продовження на ст.3)

наших прашурів. практично відсутня інформація в друкованих джерелах та в переданнях. переказах тощо. З прийняттям Християнства давні святилища були поруйновані та оголошені нечистими. відьмацькими. чортівнею. Такі місця віруючим не дозволялося відвідувати і відомості про них призабулися.

На самій вершині і по західному схилу гори наявні масивні кам'яні комплекси (мегаліти) та поодинокі великі і малі валуни з пісковика. У давнину подекуди і нині камені обожнювали. їх наділяли надзвичайними властивостями. їм поклонялися. приписували магічну силу, здатність зцілювати. передбачати майбутнє тощо. В давнину людина мала багату уяву, у різних каменях вбачала подобу тварин-тотемів. божеств. яким поклонялася. Деякі камені обробляли. підправляли. надаючи більшої подоби відповідно уяві. подоба голів драконів і обличчя людини чи тварини.

У місцях знаходження поодиноких каменів. чи груп. особливо на вершинах гір, споруджувалися святилища різним богам. влаштувалися різні ритуальні дійства, святкування, гуляння.

У жовтні 2021 р. група науковців Вижницького НПП та НПП «Гупульщина» здійснили обстеження гори і скельних останців.

На вершині і по північно-західному схилу

виявлено низку давніх артефактів. Артефакти – предмети чи речі штучно створені або природні об'єкти – камені. дерево, оброблені людиною. чи їм надана певна форма, вигляд.

По хребті і схилах наявні групи або поодинокі камені різної величини. деяким надана подоба риб. дельфінів. ящерів. бика. кабана тощо.

Наявність на Стіжку давніх петрогліфів (написів, знаків, символів) та каменів, яким надана подоба тварин. людини. свідчать про існування тут святилища різним богам в епоху Мегалітичної культури (7-3 тис. років до н.е.). Ці артефакти відображають тодішні уявлення про створення і будову Світу. богів і всього сушого.

*Начальник науково-дослідного відділу
Зіна РІЗНИЧЕНКО*

Щороку. 4 жовтня весь світ відзначається Всесвітній день захисту тварин – це свято яке допомагає об'єднати зусилля усіх, хто дбає про тварин.

Вперше цей день організував у 1925 р. в Берліні відомий письменник та захисник тварин Генріх Ціммерманн. Зародилося воно в 1931 році у Флоренції, на міжнародному конгресі прихильників руху захисту прав тварин. Вважається, що саме ця дата була обрана не випадково: 4 жовтня відзначається день пам'яті католицького святого Франциска Ассізького, який є покровителем тварин. За багатьма легендами. святий міг спілкуватися з тваринним світом. Ми часто забуваємо, що є сусідами всього живого і своєю діяльністю завлаємо їм шкоди!

Земля належить не тільки людству!

Такі дії спрямовані не тільки стосовно диких тварин. а й домашніх вихованців. адже навіть в наші дні випадки жорстокого поводження з улюбленицями досить поширені.

В Україні це свято відзначається з 2000 року.

Статистика свідчить, що наш світ щогодини втрачає близько трьох видів тварин. Щодня зникає понад 70 видів фауни і флори. а за останні 25 років біологічне різноманіття нашої планети зменшилося більше ніж на третину. Це серйозний привід задуматися над тим, що люди повинні бути захисниками своїх «менших братів». а не використовувати їх у своїх цілях.

До Всесвітнього дня захисту тварин з школярами 3-4 класів ОЗ «Мигівський ЗЗСО – ЗДО» проведено екологічну вікторину «Подорожуємо тваринним світом», онлайн-гру «Зоомагазин» і ребус «Тварини».

Тож давайте зробимо правилом власного життя – піклуватися та дбати про наших сусідів-тварин! Адже Земля належить не тільки людству: і ми. і тварини, і рослини – єдине ціле.

Пам'ятаймо про це і бережімо тваринний світ.

*Провідний фахівець з екологічної освіти
Лідія ГОЛОВАТЮК*

Подорожуємо взимку безпечно

Зима – чудова пора для відпочинку, особливо активного. На Новорічні та Різдвяні свята гості нашого краю мають змогу насолодитися веселими, колоритними святкуваннями, ознайомитися з традиціями та звичаями місцевих жителів. А для любителів пригод на природі мальовничі Карпати представляють вражаючі панорамами засніжених гірських хребтів, зачаровують, манять у білосніжну казкову атмосферу.

Проте не слід забувати, що зима – це найнебезпечніша пора для туристів, як професіоналів так і просто любителів. Відпочинок в горах вимагає особливої підготовки та відповідального ставлення! Перш ніж вирушити у похід, рятувальники радять зареєструвати завчасно свій туристичний маршрут в регіональному підрозділі рятувальної служби. Ця процедура безкоштовна, дуже проста та не займе багато часу, але убезпечить від небажаних наслідків.

Важливо в гори ходити групами, в яких є досвідчені туристи та інструктори. В залежності від виду і тривалості маршруту необхідно мати спеціальне якісне спорядження. Це зимове тепле взуття, наплічник, вовняний светр, вітрозахисний костюм, шапку, запасні теплі шкарпетки та рукавиці. Також необхідно мати медичну аптечку.

Закчайте на мобільні телефони офлайн карти місцевості (Google, Mapy.cz) та інтерактивну мапу колиб і туристичних притулків, що допоможе в екстремальній ситуації сховатися від зимової негоди. Пам'ятайте, що на морозі мобільний телефон розряджається швидше, тож не забудьте про додатковий зовнішній акумулятор, щоб в екстрених умовах ви змогли зв'язатись з рятувальниками.

Перед тим, як довгий час перебувати на морозі

не забудьте калорійно поїсти. Ситість сприяє кращому кровообігу. Майте при собі термос з гарячим напоєм.

Не знімайте на морозі взуття з обморожених кінцівок, доки не дісталися до пункту обігріву, адже можливий набряк, який не дозволить знову одягти взуття – намагайтеся рухати пальцями аби відбувалася циркуляція крові. Не можна розтирати замерзлі частини тіла снігом! Замерзлі руки спробуйте відігріти під пахвами.

Не вживайте алкоголь на морозі — це викликає ілюзію зігрівання і навпаки сприяє втраті тепла, через розширення судин та посилення процесів тепловіддачі. Щоб зігрітися рекомендовано пити теплий чай. Не намагайтеся втамувати спрагу поїданням снігу. Це лише посилює бажання пити. Якщо є можливість, розтопіть сніг, щоб напитися теплої води.

Незалежно від досвіду перебування в горах, кожен може заблукати. Особливо небезпечно це взимку, коли є великий ризик замерзнути, потрапити в лавину, або травмуватися. Більшість подібних випадків трапляється за несприятливої погоди, коли в туриста обмежена видимість, туман, а також коротка тривалість дня.

Якщо ви зрозуміли, що заблукали:

- Потрібно зупинитися та подолати напади паніки, якщо такі мають місце. Ви маєте зберігати спокій, щоб чітко мислити.

- Варто озирнутися й перевірити навколишню місцевість на наявність знайомих вам орієнтирів.

- При наявності мобільного зв'язку ви можете встановити ваші точні координати, повідомити їх рятувальній службі й чекати допомоги на місці знаходження, розпаливши багаття. Коли покриття в даній місцевості немає, то потрібно рухатися далі.

- Якщо ви бачите свої сліди, то по них можна спробувати повернутися до останнього відомого вам орієнтиру.

- Якщо ви зауважили на карті в якому напрямку від вашого поточного місцезнаходження знаходиться село чи місто, то потрібно рухатися до нього.

- Коли ж інцидент стався у незнайомій вам місцевості, то спробуйте прислухатися. Можливо ви зможете знайти річку чи потічок. Рухаючись за течією річки ви вийдете до людей.

Щоб уникнути неприємних ситуацій під час зимового відпочинку у випадку поганої погоди та заметілі, слід відмовитись від походу. Краще покататися на лижах чи ковзанах на гірськолижних курортах, або поніжитися в тепленьких СПА-відпочинкових комплексах. А в ясну, сонячну погоду вирушити в гори.

*Заступник начальника відділу рекреації
Тамара ШЕГЕТА*

Рекреаційні здобутки за 2021 рік

Природа кличе на відпочинок. Вихідні, свята чи відпустка, більшість людей шукає можливості провести ці дні милуючись краєвидами та дихати свіжим повітрям на природі, в горах. Справжню природу можна побачити на території національного природного парку «Вижницький». Працівники відділу рекреації турбуються про збереження цінностей природи, саме тому одним з основних наших завдань є створення умов для відпочинку.

НПП «Вижницький» працює у галузі охорони природи вже понад 26 років. І це не тільки охорона лісів, екологічне виховання, але і охорона здоров'я, натхнення та відновлення сил, тих хто любить активний відпочинок і туризм.

Цьогоріч територію Парку відвідало 4645 рекреантів. Проводилися екскурсії екологічною стежкою «Стіжок» та еколого-туристичними маршрутами, а їх чимала кількість, найбільш популярними є: «До джерела Лужки», «Кам'яне кільце парку», «Мальовничі краєвиди Кінашки».

Для задоволення потреб наших відвідувачів проводилися заходи по догляду за рекреаційними пунктами та площадками, щоб створити умови для

комфортного відпочинку. Відремонтовано та пофарбовано альтанки, столи з лавками. Також пофарбовано фасад двох рекреаційних будинків в урочищах Солонеш і Стебник, це дасть змогу побувати не лише на короткостроковому відпочинку, а й залишитися на декілька днів і отримати задоволення від спілкування з природою.

Бурхлива річка Виженка час від часу руйнує береги, залишаючи рекреаційні зони недосяжними. Багато років споруджувалися тимчасові перехідні містки, кладки. Остання повинь зруйнувала міст, що на території рекреаційного пункту «Лужки», тому вирішили збудувати новий міцний металевий, щоб найбільш відвідувана територія Парку стала доступною для охочих відпочити.

В урочищі Стебник художник-оформлювач оновила в'їзні анклаги із закликами оберігати природу, на приофісній території фотозону «Буковинські гупули».

На просторах національного природного парку «Вижницький» ви завжди почуете: «Вас раді бачити знову і знову».

*Провідний інженер з рекреаційного благоустрою
Яна БОЙЧУК*

Наближаються новорічні свята. Люди починають прикрашати свої оселі новорічними ялинками. Хвойне деревце можна придбати на ринку, де продаються дерева. А дехто вирішує заощадити кошти та незаконно їх зрубати у лісі.

Так, під час проведення спільного рейду

Операція «Ялинка»

посадових осіб служби державної охорони природно-заповідного фонду національного природного парку «Вижницький» із працівниками національної поліції Вижницького РВП виявлено та затримано порушника, а саме жителя смт. Берегомет, який порушуючи природоохоронне законодавство, вчинив незаконну рубку новорічних ялинок.

Нагадаємо, що відповідно до ст. 246 Кримінального Кодексу України незаконна порубка лісу на території природно-заповідного фонду карається штрафом або обмеженням чи позбавленням волі.

Пам'ятаємо, що дешевше купити новорічну красуню, а ніж самому її зрубати.

*Начальник відділу держохорони ПЗФ
Дмитро Берник*

Сортуємо сміття - рятуємо планету

Люди щодня викидають величезну кількість побутового сміття, хоча вагому частину відходів можна було б використовувати для вторинної переробки, що принесло б чималу користь довкіллю та державі.

15 листопада відзначається Всесвітній день рециклінгу або Всесвітній день вторинної переробки. Вперше цей захід провели жителі США у 1997 році. Метою було заохотити населення здавати відходи у вторинну переробку і купувати продукцію, зроблену з вторинної сировини. Поступово святкування Дня вторинної переробки поширилося і на інші небайдужі до цієї проблеми країни.

Мета свята – привернути увагу влади, громадськості та виробників до проблеми відходів. Вторинна переробка розв'язує проблеми обмеженості ресурсів, знижує вартість готової продукції внаслідок використання дешевшої сировини та є способом боротьби із забрудненням навколишнього середовища.

Вторинною переробкою називають повторне використання або повернення в оборот сміття чи відходів виробництва. Зазвичай обробці піддають такі матеріали, як папір, скло, пластик, метал та інші, а органічні відходи широко використовують у сільському господарстві. За останні 30 років людство витратило третину наявних на Землі ресурсів. З кожним роком їх споживання

збільшується на півтора відсотка. Тому такого важливого значення набуває економія природних ресурсів, пошуки альтернативних ресурсів, вторинна переробка сировини.

Символом дня рециклінгу є стрічка Мебіуса. Вона означає, що маркована продукція містить певну частину повторно переробленого або відновленого матеріалу. Три паперові стрілки натякають на нескінченність і циклічність можливостей переробки: створення → застосування → утилізація. Зараз це найвідоміший символ екологічності та турботи про довкілля. Знак можна побачити на пластику, папері, металі та, навіть, тканині.

Сучасна концепція поводження з відходами складається з «трьох R»: спочатку необхідно прагнути до скорочення обсягу відходів, при їх утворенні – задіяти у повторному використанні; при неможливості повторного використання – відсортувати і переробити корисну фракцію у вторинну сировину.

До відзначення Дня вторинної переробки долучилися школярі ОЗ «Мигівський ЗЗСО – ЗДО», Берегометського ЗЗСО «Берегометська гімназія», Берегометського ЗЗСО (початкова школа-гімназія), Вовчинецького ЗЗСО, Черешенського ЗЗСО і Вашківецького ЗЗСО ім. І.Бажанського, для них підготовлено презентацію «Сортуємо сміття – рятуємо планету» і відеоролики «Бережи природу. Не сміти», «Соціальний ролик про сортування сміття».

Вже сьогодні кожен з нас може зробити внесок у зменшення накопичення відходів та дати сміттю друге життя і цим подбати про екологію!

Нумо піклуватися не тільки про себе, а й про спільний для нас усіх дім - планету Земля.

*Провідний фахівець з екологічної освіти
Лідія ГОЛОВАТЮК*

Збережемо енергію – збережемо планету

За ініціатииви міжнародної екологічної мережі «Шкільний проєкт з використання ресурсів та енергії» (SPARE) 11 листопада оголошено Днем енергозбереження. Рішення про заснування цього свята було прийнято у квітні 2008 року на міжнародній нараді координаторів SPARE, а вже в листопаді 2008-го світ відзначив перший Міжнародний день енергозбереження.

Основна мета свята – привернути увагу влади та громадськості до раціонального використання ресурсів та розвитку відновлюваних джерел енергії.

У всьому світі питання енергозбереження стає дедалі актуальнішим. Це не лише економічна вигода для споживачів та зменшення навантаження на електричні мережі, а й, що надзвичайно важливо, збереження довкілля для наших нащадків.

Енергозбереження передбачає не відмову від благ цивілізації чи обмеження власних потреб, а шлях раціонального використання енергоресурсів та отримання більшого обсягу корисної роботи електроприладів. Економія енергії дозволить знизити забруднення навколишнього середовища.

День енергозбереження об'єднує людей, які дбають про довкілля і, в першу чергу, власну домівку.

Україна має значні природні ресурси та унікальне для Європи навколишнє середовище, але водночас є однією з найбільш екологічно забруднених країн регіону та однією з країн світу, де енергія використовується найменш ефективно.

Водночас, країна володіє багатими природними ресурсами та важливими міжнародними водними джерелами. Її промислова діяльність та споживання енергії мають значний вплив на глобальні кліматичні зміни. Зміна клімату загрожує цілісності природних систем – від коралових рифів до Арктики. Її наслідки вже відчуваються в усьому

світі і наша країна – не виключення.

Щоб уникнути небезпечних кліматичних змін необхідно негайне скорочення викидів парникових газів (зокрема CO₂, як одного з основних з них).

ЯК ЖЕ ЗНИЗИТИ ВИКИДИ?

Всім країнам і всім людям треба працювати за трьома основними напрямками:

- ♦ Збереження енергії (збережена енергія – це енергія, що не повинна бути вироблена). Україна має великий потенціал у цій сфері. До того ж, вартість енергії продовжує зростати, тому її економія означає як економію коштів, так і збереження планети.

- ♦ Енергоефективність чи більш розумне використання енергії. Наприклад, використання обладнання зі знизеним споживанням енергії, краша теплоізоляція приміщень.

- ♦ Відновлювана енергетика – отримання енергії з невичерпних джерел. Найбільш розповсюдженими є використання сонячної, вітрової, теплової енергії Землі.

Крім того, здорові природні системи мають здатність поглинати і утримувати парникові гази тому їх необхідно охороняти та відновлювати.

Ніхто не зможе зробити все, але кожен може зробити щось і якщо кожен щось робить, ми багато досягнемо разом!

До Дня енергозбереження долучилися школярі 6-8 класів ОЗ «Мигівський ЗЗСО – ЗДО», Вовчинецький ЗЗСО, Берегометський ЗЗСО «Берегометська гімназія» і Долішньошепітський ЗЗСО – ЗДО» підготовлено відеоролик і презентацію «Енергозбереження – що для цього ми можемо зробити».

Живіть екологічно, ефективно використовуйте енергетичні ресурси заради підвищення енергонезалежності та зміцнення енергобезпеки України!

*Провідний фахівець з екологічної освіти
Лідія ГОЛОВАТЮК*

До нас завітав Святий Миколай

19 грудня в Україні відзначають День Святого Миколая.

Святий Миколай – один із найшанованіших святих церкви – чудотворець, заступник бідних, захисник дітей, а також покровитель мандрівників. Миколая Чудотворця вважають найближчим до Бога святом.

Отець Миколай відзначився чистотою життя, за яку мав від Бога дар чудотворення, а також милосердям і благодійністю.

Напередодні свята Святого Миколая, діти пишуть до нього листи зі своїми побажаннями, які кладуть у поштову скриньку або залишають за вікном. Вранці ті, хто був ввічливим, слухняним та робив добрі справи протягом року, знаходять подарунки, заховані під

подушкою а неслухняні — різку, яка слугує своєрідним попередженням дитині, що час задуматися над своєю поведінкою і виправитися.

До дня Святого Миколая Веселий і цікавий святковий захід відбувся в національному природному парку «Вижницький» наповнений численними сюрпризами, розвагами та подарунками. До діток наших працівників завітав Святий Миколай.

Малеча з радістю танцювала навколо новорічної ялинки, розповідала віршики та співала пісні для Миколая, за що кожен отримав від нього солодкі подаруночки.

Провідний фахівець з екологічної освіти
Зоя ПАВЛЮК-ПЯТУНІНА

НАЦІОНАЛЬНИЙ ПРИРОДНИЙ ПАРК «ВИЖНИЦЬКИЙ»

Головний редактор - в.о. директора
НПШ «Вижницький»
Галина МАРЧУК

59233, Чернівецька обл., Вижницький р-н,
смт. Берегомет, вул. Центральна, 27а.
Телефон/факс: (03730) 3 69 06
E-mail: vyzhpark@ukr.net
Веб-сайт: www.npp.cv.ua

Газета видана в електронному варіанті
Виходить 1 раз на квартал.
ЧЦ № 398-78Р від 16.02.2011р.